

חברי קיבוצים נדרשים לבצע "קיבוע זכויות" לפני תחילת קבלת פנסיה

ספטמבר 2024
חוזר מקצועי מספר 64/24

ברצוננו לעדכןכם, כי כיום (בניגוד לעבר) רשות המסים לא מכירה בפטור לפי סעיף 9א' בפקודת מס הכנסה בגין קצבה מזכה לחברי קיבוץ, ללא אישור "קיבוע זכויות".

במסגרת פקודת מס הכנסה מתאפשר לקבל פטור מתשלום מס בגין קצבה מזכה של נישום בגיל פרישה. קיבוע הזכויות מאפשר לנישום לבחור את אופן ניצול הפטור בסכום חד פעמי כהיוון קצבה, או כפטור על הקצבה החודשית. לשם כך על הנישום לערוך הליך של "קיבוע זכויות" מול פקיד השומה, במסגרת זו בוחן פקיד השומה ניצול של פטורים ממעבידים מהעבר וכן רכיבי קצבה מוכרת - קצבה שמקורה בתשלומים ששולמו בגינם המס ולכן משיכתם כקצבה גם היא פטורה (בעיקר סכומים שהופקדו על ידי הקיבוץ בשנים בהם הקיבוץ לא חייב במס), בהתאם לאישור פקיד השומה, ונקבע שיעור הקצבה החודשית המזכה בפטור למשך כל חיי הנישום.

במהלך שנת 2022 פרסמה רשות המסים הבהרה לגבי מתן הפטור לחברי קיבוץ.

יובהר, שהטיפול בקיבוע זכויות הינו הליך מיסוי הדורש ידע מקצועי על מנת לשכלל סכומים שונים, כגון: קצבת הפנסיה, סכומים שנמשכו בגין פיצויי פיטורין בפטור ממס וסכומים שהופקדו לקופת גמל ולא ניתנה בגינם הטבת מס במועד ההפקדה.

יודגש, כי זיכוי המס יפחית את תשלומי המס של הקיבוץ בסכומים ניכרים מידי שנה ולכן חשוב לטפל בנושא.

להלן עיקרי ההבהרה של רשות המסים לגבי מתן הפטור לחברי קיבוץ:

- בקיבוץ מסורתי (שיתופי) בחישוב הפטור לפי סעיף 9א' לפקודה, באמצעות קיבוע זכויות, שיעשה על ידי פקיד השומה, יבואו בחשבון מענקי פרישה פטורים בהתאם לסעיף 9(א7) לפקודה וזאת ביחס למענקים שדווחו על ידי מעסיקיו החיצוניים של חבר הקיבוץ בטופס 161. בימים אלו נבחנת הפרשנות שונקטה בחוזר ביחס לזכאות לסעיף הפטור השונים לקיבוץ השיתופי בגין חבריו.
- חבר קיבוץ מתחדש יהיה זכאי לפטור לפי סעיף 9א' לפקודה, במסגרת קיבוע זכויות שיעשה על ידי פקיד השומה, וזאת בתנאים שלהלן:
 1. מענקי פרישה פטורים - ככלל, מענקי הפרישה הפטורים שילקחו במסגרת קיבוע הזכויות הם המענקים הפטורים מתוך סך המענקים שדווחו בטופס 161 מהמעסיק ממנו פרש החבר.
 2. החל מיום 1 בינואר 2017 באירוע פרישה של חבר קיבוץ מתחדש, במקרים בהם מענקי הפרישה הפטורים הועברו לקיבוץ ולא לחבר שהפיק את הכנסה זו - יש לסווגם כהכנסה חייבת במס ובמסגרת חישוב המס של הקיבוץ המענקים כאמור יחויבו במס, מענקים אלה לא יובאו במסגרת קיבוע הזכויות, ובלבד שיינתן אישור מרו"ח המייצג את הקיבוץ המאשר זאת.

3. סכום המענקים הפטורים בהתאם לסעיף 9(א7) לפקודה, יהיה הסכום הפטור בהתאם לאישור שהופק על ידי פקיד השומה. היה ולא הופק אישור כאמור, הסכום הפטור שחושב על ידי המעסיק בחלק י"א בטופס 161 ובלבד שסכום המענקים כאמור הועבר מהקיבוץ בפועל לחבר קיבוץ.

4. שיעור הפטור בהתאם לסעיף 9א לפקודה שיקבע במסגרת קיבוע הזכויות, יהיה הסכום השווה למכפלת שיעור הפטור (כפי שמצוין באישור קיבוע הזכויות) בתקרת הקצבה המזכה ובלבד שסכום הקצבה כאמור הועבר מהקיבוץ בפועל לחבר קיבוץ. רק קצבה מזכה פטורה, שהועברה לחבר קיבוץ בפועל, תהא פטורה ממס בהתאם לסעיף 9א לפקודה וזאת על אף שניתן אישור מפקיד השומה הקובע אחרת.

5. יצוין, כי היישום בקיבוצים מורכב יותר מאשר במגזר העירוני, עקב ההתחשבות בין החבר לקיבוץ והוא כולל:

- לכל חבר שהגיע לגיל הזכאות לאחר 2012 יש למלא את טופס 161ד
- לבקשה יש לצרף:
 - נספח א' (הצהרת הקיבוץ בנוגע להכנסות שהפיק החבר והועברו לקיבוץ).
 - נספח ב' (הצהרת הקיבוץ בנוגע להכנסות הפטורות שהפיק החבר ונותרו בידיו של החבר).
- בגין כל חבר יש להגיש ריכוז טופסי 161 מכל המעבידים שהיו לחבר.

נשמח לעמוד לרשותכם לאינפורמציה נוספת וכן נערכנו למתן השירות ונשמח לייצג את החברים בהליך קיבוע הזכויות מול פקיד השומה, למידע נוסף ניתן לפנות ל:

רו"ח (משפטן) אייל לבנת: 052-3632125, eyal@mbtcpa.co.il

רו"ח אבי אלמגור: 052-3287049, avim@mbtcpa.co.il

אורנה כהן: 03-6382864, orna@mbtcpa.co.il